

LUYỆN TẬP VIẾT ĐOẠN VĂN NGHỊ LUẬN _____

A - MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

- Ôn tập, củng cố cách viết đoạn văn nghị luận.
- Viết được các đoạn văn nghị luận phù hợp với vị trí và chức năng của chúng trong bài văn nghị luận.

B - NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I - NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

Bài học nhằm rèn luyện cho HS viết một hoặc một số đoạn văn nghị luận ngắn tại lớp sau khi đã học bài *Lập dàn ý bài văn nghị luận*. Theo tinh thần trên, nội dung bài học cung cấp một dàn ý và yêu cầu HS chọn một ý nhất định để viết một đoạn văn.

2. Trọng tâm bài học

Bài này không dạy lí thuyết mà chủ yếu là thực hành tại lớp. Trong thời gian hạn chế, chỉ có thể cho HS viết ngắn nhưng vẫn bảo đảm yêu cầu của cách hành văn trong văn nghị luận. Tốt nhất là cho các em viết một hoặc một số đoạn văn biểu thị trọn vẹn một ý trong dàn ý một văn bản nghị luận hoàn chỉnh.

II - PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phương pháp

GV sử dụng dàn ý được lập ở tiết *Lập dàn ý bài văn nghị luận* và hướng dẫn HS chọn một ý nào đó để viết. Cũng nên dành thời gian cần thiết để chấm và rút kinh nghiệm về cách viết, sửa chữa các lỗi phổ biến trong bài viết của các em.

2. Tiến trình tổ chức dạy học

Hoạt động trên lớp :

a) GV ghi đề bài lên bảng và hướng dẫn HS đọc lại dàn ý đã được xây dựng ở tiết *Lập dàn ý bài văn nghị luận*.

b) GV thống nhất với cả lớp chọn một ý trong dàn ý để viết.

- Sách cung cấp những hiểu biết về thế giới xung quanh, về vũ trụ bao la, về các đất nước xa xôi trên thế giới.

- Sách giúp hiểu biết về cuộc sống con người qua các thời kì khác nhau, hiểu biết đời sống văn hoá, tâm tư, tình cảm, khát vọng của con người những nơi xa xôi.

– Sách giúp con người tự khám phá dân tộc mình, bản thân mình và chấp cánh những ước mơ, nuôi dưỡng khát vọng.

c) HS làm bài tập trong khoảng 25 phút. Trong quá trình HS viết, GV có thể nhắc nhở các em làm việc nghiêm túc và gợi ý một số vấn đề nếu cần thiết.

d) Từng cặp HS chấm bài cho nhau. GV chấm một số bài, sau đó nhận xét, đánh giá và sửa chữa một số sai sót trong các bài viết.

Hoạt động ở nhà :

– HS tự chữa lại bài viết của mình.

– Viết một đoạn hoặc một số đoạn khác trong dàn ý.

Sau đây là một bài viết tham khảo :

Từ một cậu bé mồ côi, thất học, A-lếch-xây Pê-xcốp đã vươn lên trở thành M. Go-rơ-ki – nhà văn nổi tiếng thế giới, nhà văn bậc thầy của giai cấp vô sản, con người được nhân dân thế giới kính trọng vì một vốn hiểu biết văn hoá vừa rộng lớn vừa sâu sắc. Nhờ đâu ? Nhờ một nghị lực sống phi thường đã tìm gặp được một thứ tài sản phi thường : sách. Nói đến M. Go-rơ-ki, không thể không nói đến tự học, do đó không thể không nói đến sách. Chính ông đã nói đến tác động tuyệt diệu của sách đối với mình trong một lời phát biểu giản dị :

“Sách mở rộng ra trước mắt tôi những chân trời mới”.

Câu nói ấy hàm chứa một ý nghĩa phong phú và một chân lí, một lời khuyên.

Từ lâu con người đã biết đến sự kì diệu của sách. Sách, đó là cái thần kì trong những cái thần kì mà nhân loại đã sáng tạo nên. Thật không thể hình dung một nền văn minh mà không có sách. Từ hàng nghìn năm trước, khi chưa có chữ in, chưa có máy in, chưa có cả giấy bút nữa, thì nhân loại đã nghĩ đến sách rồi, đã có những hình thức đầu tiên của sách rồi. Sách là cái cần có để con người lưu giữ và truyền lại cho người khác, cho thế hệ khác, những hiểu biết của mình về thế giới xung quanh, những khám phá về vũ trụ và con người, cả những ý nghĩ, những quan niệm, những mong muốn về cuộc sống cần gửi đến cho mọi người và trao gửi đến đời sau.

Sách, đó là kho tàng chứa đựng những hiểu biết của con người đã được khám phá, chọn lọc, thử thách, tổng hợp. Sách là nơi kết tinh những tư tưởng tiên tiến nhất của các thời đại, những hoài bão mạnh mẽ nhất, những tình cảm tha thiết nhất của con người. Chỉ có những gì mà con người cảm thấy bức xúc cần nói lên, cần truyền lại, mới đi vào sách.

Tác động của sách không hề bị giới hạn bởi thời gian và không gian. Con người ngày nay vẫn không hề giảm sút hứng thú tìm lại những trang sách đã có hàng mấy nghìn năm nay, từ những hình vẽ bí hiểm trên những phiến đất sét, những chữ cái từ lâu đã trở nên lạ lẫm trên các tấm da cừu, những con chữ tượng hình trên các thẻ tre... cho đến hôm nay, những cuốn sách được in hàng loạt bằng những máy in điện

tử hiện đại. Một người sống ở một làng hẻo lánh châu Á cũng có thể đọc được cuốn sách của một người viết từ một đất nước xa xôi ở châu Mĩ. Thật có thể nói không ngoa rằng : có sách, các thế kỉ và các dân tộc xích lại gần nhau.

Sách là thế, sách có sức mạnh như thế, cho nên M. Go-rơ-ki đã rất có lí khi nói : “Sách mở rộng ra trước mắt tôi những chân trời mới”.

Sách đưa đến cho người đọc những hiểu biết mới mẻ về thế giới xung quanh, về vũ trụ bao la, về những đất nước và những dân tộc xa xôi. Những quyển sách khoa học có thể giúp người đọc khám phá ra vũ trụ vô tận với những quy luật của nó, hiểu được Trái Đất tròn mang trên mình nó bao nhiêu đất nước khác nhau với những hoàn cảnh thiên nhiên khác nhau. Những quyển sách xã hội học lại giúp ta hiểu biết về đời sống con người trên các phần đất khác nhau đó với những đặc điểm về kinh tế, lịch sử, văn hoá, những truyền thống, những khát vọng.

Sách, đặc biệt là những cuốn sách văn học, giúp ta hiểu biết về đời sống bên trong của con người, qua các thời kì khác nhau, ở các dân tộc khác nhau, những niềm vui và nỗi buồn, hạnh phúc và đau khổ, những khát vọng và đấu tranh của họ.

Sách còn giúp người đọc phát hiện ra chính mình, hiểu rõ mình là ai giữa vũ trụ bao la này, hiểu mỗi người có mối quan hệ như thế nào với người khác, với tất cả mọi người trong cộng đồng dân tộc và cộng đồng nhân loại này. Sách giúp cho người đọc hiểu được đâu là hạnh phúc, đâu là nỗi khổ của mỗi người và phải làm gì để sống cho đúng và để đi tới một cuộc đời thật sự. Sách mở rộng những chân trời ước mơ và khát vọng.

Đã từng có những cuốn sách không chỉ “mở rộng những chân trời mới” cho một người, trăm người, triệu người, mà cho cả nhân loại. Những trang sách của Bru-nô, Ga-li-lê về Trái Đất và Thái Dương hệ đã mở ra cho loài người một thời kì mới trên con đường chinh phục tự nhiên. Những trang sách của Đác-uyn về các giống loài không chỉ giúp con người hiểu rõ về các giống loài sinh vật mà còn hiểu rõ hơn về chính con người. Sách của Đì-đơ-rô, Mông-te-xki-ơ rồi của Mác, Ăng-ghe-n... thực sự đã giúp con người làm những cuộc cách mạng. Đọc Ban-dắc, ta hiểu về thế giới tư bản với sức mạnh lạnh lùng của đồng tiền. Đọc thơ Ta-go, thơ Lí Bạch, Đỗ Phủ, ta hiểu đời sống và tâm hồn của cả những dân tộc. Đọc Nguyễn Du, Hồ Xuân Hương, Cao Bá Quát... ta hiểu xưa kia cha ông ta từng đau khổ và mơ ước những gì... Thật không sao kể hết “những chân trời” mà các trang sách đã mở rộng ra trước mắt ta. Có thể nói một cách tóm tắt rằng : lợi ích của sách là vô tận. Ta đồng ý với lời nhận xét của M. Go-rơ-ki cũng là tiếp nhận lời khuyên bảo hàm chứa trong câu nói ấy : Hãy đọc sách, cố gắng đọc sách càng nhiều càng tốt.

Tuy nhiên, chẳng lẽ đó là một lời khuyên vô điều kiện ? Ngẫm cho kĩ, ta vẫn thấy có một khoảng trống cần cân nhắc trong lời khuyên ấy. Vì sao ? Vì không phải mọi quyển sách đều “mở rộng những chân trời mới”.

Từ khi xuất hiện chủ nghĩa tư bản, mọi vật dụng của con người, trong đó có sách, đều trở thành hàng hoá. Sách không chỉ là cái do con người viết ra cho con người đọc, mà còn là một món hàng cho những ông chủ nhà in, chủ nhà xuất bản kiếm lời. Mục đích của những ông chủ ấy, nói chung, không phải là phục vụ nhân loại mà là để

kiếm lợi nhuận, lợi nhuận tối đa. Vì thế, trên thị trường sách, không phải bao giờ cũng chỉ có những cuốn sách tốt, thực sự phục vụ mục đích cao cả của con người, mà còn có rất nhiều những cuốn sách vì mục đích kiếm lời, đã gây tác hại không nhỏ cho con người.

Thế nào là sách tốt? Đó là những cuốn sách phản ánh chính xác quy luật của tự nhiên và của đời sống xã hội. Chúng giúp con người hiểu rõ về số phận của mình để có ý thức đúng về nghĩa vụ của mình trong đời sống. Một cuốn sách tốt phải giúp cho các dân tộc hiểu biết nhau hơn để gần gũi nhau hơn. Nó phải ca ngợi sự công bằng và tình hữu nghị giữa các dân tộc. Nó phải khiến cho con người thêm tự hào về mình, thêm vững tin ở cuộc sống để chiến đấu cho cuộc sống mỗi ngày một tốt đẹp và hạnh phúc hơn. Nó phải khiến cho tâm hồn con người trở nên phong phú hơn, độ lượng hơn, trong sáng hơn.

Đọc những cuốn sách như thế, đúng là chân trời mở rộng không chỉ trước mắt ta mà còn cả ở trong tâm hồn ta. Ta không chỉ tăng thêm hiểu biết mà còn tăng thêm giá trị và sức mạnh.

Còn thế nào là sách xấu? Đó là những cuốn sách xuyên tạc đời sống đưa đến cho người đọc những kiến thức giả trá về thế giới xung quanh. Chúng đề cao dân tộc này mà bôi nhọ dân tộc kia, chúng gây thù hận và ngờ vực giữa các dân tộc, đề cao bạo lực và chiến tranh, kích động những thị hiếu bản năng thấp hèn của con người.

Đọc những cuốn sách như thế, người đọc không những không tăng thêm hiểu biết mà còn trở nên dốt nát, mê muội hơn. Đọc những cuốn sách như thế, tâm hồn người đọc không những không hề mở rộng chân trời mà còn thêm khô cứng vì những thú tính độc ác, những ước muốn tầm thường ích kỉ, những tình cảm bạc nhược đốn hèn.

Sách tốt có thể là một thứ thuốc bồi dưỡng cực kì công hiệu. Sách xấu có thể là một thứ ma tuý, một thứ thuốc độc cực kì nguy hiểm.

Bởi vậy, từ câu nói của nhà văn vô sản Nga, ta có thể tự xác định cho mình một thái độ đối với sách. Trước hết, phải biết quý trọng sách và coi việc đọc sách là một công việc rất cần thiết, vừa rất thú vị vừa rất bổ ích. Sống mà không đọc sách, không ham mê sách, thì điều đó không thể chấp nhận được. Nhưng phải biết chọn sách để đọc. Không bị mê hoặc bởi sự hấp dẫn của hình thức, không để bị lôi cuốn bởi những thị hiếu tầm thường, phải tìm đến những cuốn sách thực sự tốt, có ích. Mặt khác, đọc sách không chỉ là một sự hưởng thụ, mà còn là một cách hành động ở đời. Cho nên, đọc sách là để rút ra bài học bổ ích cho cuộc sống tốt hơn, hành động có hiệu quả hơn. Đọc sách mà không tiêu hoá được, không vận dụng được vào hành động, thì dẫu đọc hàng nghìn cuốn sách cũng không hơn gì cái tủ mọt đựng sách.

Hàng ngàn năm qua, con người đã sáng tạo ra sách và ham mê đọc sách. Nhưng nếu xưa kia niềm vui ấy chỉ là đặc quyền của một số người rất nhỏ thì ngày nay là niềm vui, là quyền lợi của cả những con người bé nhỏ bình thường. Sách vẫn tiếp tục phát huy tác dụng kì diệu của nó. Ta không thể hình dung một thế giới không có sách. Không còn sách, nền văn minh nhân loại cũng sẽ không còn.

(Trần Thanh Đạm (Chủ biên), *Làm văn 10*, sdd)